

मा.जिल्हा न्यायालय व मा.उच्च न्यायालय
येथे भरणा करण्यात आलेल्या Decretal
Amount बाबत क्षेत्रीय स्तरावर
अनुसरावयाची कार्यपद्धती.

महाराष्ट्र शासन
सार्वजनिक बांधकाम विभाग
शासन परिपत्रक-खाक्षेस-२०१८/प्र.क्र.६७/रस्ते-९अ
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२.
दिनांक- २२ सप्टेंबर, २०२५

वाचा:-

१. लवाद व समेट अधिनियम, १९९६.
२. लवाद व समेट अधिनियम (सुधारणा), २०१५ क्र.०३/२०१६.
३. लवाद व समेट अधिनियम (सुधारणा), २०१९ क्र.३३/२०१९.

प्रस्तावना:-

सार्वजनिक बांधकाम विभागाच्या अखत्यारीतील खाजगीकरणांतर्गत प्रकल्पाच्या उद्योजकाने केलेल्या दाव्यांचा निपटारा करण्याच्या अनुषंगाने एकसदस्यीय/ त्रिसदस्यीय लवाद गठीत करण्यात येतात. लवादाचा निर्णय शासनाच्या विरोधात गेल्यास, लवाद व समेट अधिनियमातील तरतुदीनुसार Arbitral award set aside करणेकरीता मर्यादित कारणे नमूद करण्यात आली आहेत. Arbitral award विरोधात मा.जिल्हा न्यायालय अथवा मा.उच्च न्यायालयात अपील दाखल करणे करीता देखील मर्यादित कालावधी विषद केला आहे.

लवाद प्रक्रीयेअंती लवादाचा निर्णय (Arbitration Award) शासनास मान्य नसल्याने विभागाच्या वतीने मा.जिल्हा न्यायालय अथवा मा.उच्च न्यायालय येथे सदर Award च्या विरोधात अपील दाखल करण्यात येतात. सदर अपीलाच्या सुनावणीत मा. न्यायालयात Arbitration Award वर स्थगिती देताना Award ची संपूर्ण रक्कम अथवा Award ची रक्कम काही प्रमाणात न्यायालयात भरणेबाबत आदेशित करण्यात येते.

मा. न्यायालयात जमा करण्यात आलेली संपूर्ण रक्कम उद्योजक बँक गॅरंटी देऊन Withdraw करून घेतात. Arbitration Award ची संपूर्ण रक्कम Withdraw केल्यामुळे उद्योजकास या न्यायालयीन प्रकरणात Merits of the case वर लढण्यास काहीच स्वारस्य राहत नाही.

Arbitration Award ची पूर्ण रक्कम अथवा काही प्रमाणात भागशः रक्कम यास शासनाची सहमती नसल्याने, सदरची रक्कम उद्योजकाने Withdraw केल्यास शासनाच्या न्यायालयीन प्रकरणातील Defence मध्ये विपरीत परिणाम निश्चितच होतो. त्यामुळे Arbitration Award वर स्थगिती घेण्याकरीता मा. न्यायालयात भरणा करण्यात आलेल्या रक्कमेबाबत क्षेत्रीय स्तरावर अवलंबविण्याची कार्यपद्धतीबाबत सूचना देण्याची बाब शासन स्तरावर विचाराधीन होती. त्याअनुषंगाने पुढीलप्रमाणे सूचना देण्यात येत आहेत.

❖ **शासन परिपत्रक:-**

१. Arbitral award वर स्थगिती घेण्याकरीता मा. न्यायालयात जमा करण्यात आलेली रक्कम पुढील सुनावणीपुर्वी Withdraw करता येणार नाही याकरीता शासनाची बाजू मांडणारे वकील यांच्याशी समन्वय साधून मा. न्यायालयात प्रथम Caveat दाखल करण्यात यावे.
२. क्षेत्रीय अधिकाऱ्यांनी शासनाची बाजू मांडणारे वकील यांना वेळीच दस्तावेज उपलब्ध करून देणे व प्रकरणाचा तपशील याची परिपूर्ण माहिती विहीत मुदतीत देणे करीता विशेष प्रयत्न करावे.
३. कंत्राटदार/ उद्योजक यांनी सदरची रक्कम Withdraw करणे करीता I.A. दाखल केल्यास मा.न्यायालयात जमा करण्यात आलेली रक्कम Withdraw करण्याबाबत क्षेत्रीय स्तरावरून संमती देवू नये. अशा प्रकारे क्षेत्रीय स्तरावरून संमती दिल्याचे आढळून आल्यास नियमानुसार शिस्तभंगाची कार्यवाही करण्यात येईल याची नोंद घ्यावी.
४. मा. न्यायालयात On merit of the case बाजू मांडणे आवश्यक असल्याने आवश्यकतेनुसार वरिष्ठ विधि तज्ञांची नेमणूक सक्षम प्राधिकाऱ्याच्या मान्यतेने करावी. मा. न्यायालयात On merit of the case च्या सुनावणीपुर्वी कोणत्याही परिस्थितीत मा.न्यायालयात जमा करण्यात आलेली रक्कम Withdraw करण्याबाबत क्षेत्रीय स्तरावरून संमती देवू नये याची पुन्हा नोंद घ्यावी.
५. मा.उच्च न्यायालयातील अशा सुनावणीस संबंधित मुख्य अभियंता/ अधीक्षक अभियंता यांनी उपस्थित राहणे आवश्यक राहिल.

मा.जिल्हा न्यायालय व मा.उच्च न्यायालय मध्ये सुनावणी दरम्यान केलेली कार्यवाही व त्यामधील निर्णयाबाबत शासनास वेळोवेळी अवगत करावे.

सदर शासन परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक क्र. २०२५०९२२१४५८४०४७१८ असा आहे. सदर शासन परिपत्रक डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(सुधीर शिंगाडे)
अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. मा. मंत्री (सा.बां.) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
२. मा. राज्यमंत्री (सा.बां.) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
३. मा. अपर मुख्य सचिव (सा.बां.) यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई.
४. मा. सचिव (रस्ते/ बांधकामे), सा.बां. विभाग यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई.

- ॡ. सर्व मुख्य अभियंता, सा.बां.प्रा. विभाग, मुंबई/ कोकण/ पुणे/ नाशिक/ छ.संभाजीनगर/ अमरावती/ नागपूर/ नांदेड/ राष्ट्रीय महामार्ग.
- ॢ. सर्व अधीक्षक अभियंता, सा.बां. मंडळ.
- ॣ. निवडनस्ती (रस्ते-१अ)